

Az *Ammobates oraniensis* (Lepeletier, 1841) (Aculeata, Apidae) Magyarország faunájában új faj

GEBEI LÓRÁNT¹ & JÓZAN ZSOLT²

¹Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, H-4024 Debrecen Sumen u. 2., Hungary,
email: lorantgebei@hnp.hu

²H-7453 Mernye, Rákóczi F. u. 5., Hungary, email: jozan.zsolt@citromail.hu

GEBEI, L. & JÓZAN, Zs.: *Ammobates oraniensis* (Lepeletier, 1841) (Aculeata, Apidae) is a new record for the Hungarian fauna.

Abstract: In this paper, the new records, the general distribution and Hungarian habitats of *Ammobates oraniensis* (Lepeletier, 1841) are given.

Keywords: new record, habitat, host animal

Bevezetés

Gebei Lóránt 2019-ben és 2020-ban a Bihari-sík Természetvédelmi Tájegységben terepi munkavégzés során számos Aculeata faj egyikeként megtalálta az *Ammobates oraniensis* példányait (1. ábra). Ez a faj hazánk faunájára új.

Eredmények és következtetések

Az Ammobates fajok magyarországi lelőhelyei

Az *Ammobates* fajok ritkák. Európában 16 fajt tartunk nyilván. Ezek közül nyolc csak egy-egy, a többi is csak néhány országból ismert (Fauna Europaea). Magyarországon eddig három fajt találtak meg: *A. punctatus*, *A. similis* és az *A. vinctus*. *A. punctatus* a homokterületeinken elterjedt, az *A. similis* két nagyon régi dél-dunántúli lelőhelyről ismert, az *A. vinctus* néhány régi lelőhelyét a Budai-hegyekből és Sukoróról említik (MÓCZÁR & SCHWARZ 1968). Az *A. punctatus* az utóbbi évtizedek faunisztikai kutatásai során előkerült Belső-Somogy néhány pontján (JÓZAN 1996, 2015). Az *A. vinctus* fajt megtaláltuk a Villányi-hegységben és a Mecsekben (JÓZAN 2000, 2006). A Bihari-sík Természetvédelmi Tájegységen 2020-ban két helyen gyűjtötték (leg. Gebei L.).

1. ábra: A nőstény *Ammobates oraniensis* (Lepeletier, 1841) táplálkozás közben

Az Ammobates oraniensis elterjedése

A Discover Life szerint ez a faj Észak-Afrika öt országában, Dél-Európa mindhárom félszigetén, Ukrajnában (Krím), Törökországban, Jordániában, Örményországban, Türkmenisztánban, Iránban él. A Fauna Europaea a kelet-palearktikumból is említi. Magyarországhoz legközelebb egy erdélyi lelőhelye ismert. A 19. század végén Vizaknán gyűjtötték (MÓCZÁR & SCHWARZ 1968). Magyarország keleti területein való előkerülése valószínűsíthető volt. A faj kleptoparazita, gazdaállataként *Eucera* fajokat figyeltek meg (*E. dimidiata*, *E. algira*, *E. armeniaca*) (VERECKEN et. al 2012).

A faj élőhelye

Gyűjtött példányok: Nagykereki: Körtélyes (EOV860809/208250), 2019. VII. 3. 1 nőstény (leg. Gebei L.); Zsáka: Mustó (EOV83229/197232), 2020. VI. 12. 2 nőstény (leg. Gebei L.). A példányok a Rippl-Rónai Múzeum (Kaposvár) rovargyűjteményében kerültek elhelyezésre.

Az *A. oraniensis* előfordulási helyei - az élőhelyeket tekintve - a 2019-es nagykereki és a 2020-as zsáki helyszínen is nagyon hasonlóak. Mindkét élőhely alapvetően nagyobb kiterjedésű szikes gyepek. Itt mozaikosan megtalálhatók a füves vagy cickafarkos- és ürmös szikes puszták, foltokban sziki magaskórós növényzet és szikes mocsarak. A szikes gyepekben kis foltokban löszhátakat találunk, melyek nem is igazán emelkednek ki a tájból. Kétszikű növényekben gazdagok, főként a *Salvia nemorosa*, *Stachys recta*, *Thymus* sp., *Knautia arvensis*, *Filipendula vulgaris*, *Dianthus pontederæ* fajok jellemzik. A nagykereki terület fajgazdagabb. Az *A. oraniensis* Nagykerekinél *Cirsium vulgare* virágán táplálkozott július elején, a szikes és löszös folt közötti aszatos területen. Ekkor már nem virágzott a *Knautia* sp. Júniusban Zsákán csak a *Knautia arvensis* virág-

gait látogatták. Mindkét esetben csak a délután 16 óra körüli vagy utáni időszakban lehetett találkozni velük. A Nagykerekinél begyűjtött példány is délután került elő. Mivel az összes állat nőstény volt valószínűsíthető, hogy a hímeket korábban, már májusban érdemes keresni. A valószínűsíthető gazdafajok közül a gyűjtőterületen csak a *Tetralonia armeniaca* fajt sikerült megtalálni. Nem messze a zsákai lelőhelytől megfigyeltünk néhány példányt a *Vicia villosa* virágain. A *Knautia* sp. virágán ekkortájt az *Ammobates* fajon kívül, főként néhány *Bombus* faj (Apidae) és az *Andrena hattorfiana* (Andrenidae) repült, később rendszeresen előfordult a *Scolia fuciformis* (Scoliidae) is. Egyébként az *Ammobates* nagyon „békés”, táplálkozás közben viszonylag közelről meg lehet figyelni. Gazdaállat tekintetében talán érdemes még számításba venni a *Tetralonia pollinosa* fajt is, mert előfordul mindkét fogási helyen.

Irodalom

- JÓZAN ZS. 1996: A Baláta környék fullánkos hártvászárnyú faunájának (Hym., Aculeata) alapvetése. – Somogyi Múzeumok Közleményei 12: 271-297.
- JÓZAN ZS. 2000: A Villányi-hegység fullánkos hártvászárnyú (Hymenoptera, Aculeata) faunája. – Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 10: 267-283.
- JÓZAN ZS. 2006: A Mecsek fullánkos hártvászárnyú faunája (Hymenoptera, Aculeata). – Folia Comloensis 15: 219-238.
- JÓZAN ZS. 2015: A Barcsi borókás fullánkos faunája, III. (Hymenoptera: Aculeata). – Natura Somogyiensis 26: 95-108. <https://doi.org/10.24394/NatSom.2015.26.95>
- MÓCZÁR, L. & SCHWARZ, M. 1968: A *Nomada*-, *Ammobates*-, *Pasites* és *Parammobatodes* nemek faunakatalógusa (Cat. Hym. XXIII.). – Folia entomologica hungarica 23: 209-219.
- VERECKEN, N. J., DE PREMORÉL, G. & JACOBI, B. 2012: *Ammobates* (Euphileremus) *oraniensis* (Lepelletier, 1841) and its host, *Eucera dimidiata* Brullé, 1832 in Crete (Hymenoptera, Aculeata). – *Osmia* 5: 15-18. <https://doi.org/10.47446/OSMIA5.6>

websites

- Discovery Life bee species guide and world checklist, Ascher and Pickering: www.discoverlife.org/mp/20q – last accessed 20. 10. 2020.
- Fauna Europaea: all european animal species online – https://fauna-eu.org/cdm_dataportal/taxon – last accessed 20. 20. 2020.

